

1. Keskkonnakaitseloa taotlus

Taotlus

Taotluse number	T-KL/1033600
Taotluse liik	Keskkonnaloa taotlus
Loa registrinumber	VILM-037
Loa liik	Keskkonnaluba

Taotleja andmed

Ärinimi / Nimi	Mulgi Turvas Aktsiaselts
Kontaktisik	Märt Puhmaste

Tegevuse ülevaade

Taotluse kokkuvõtlikult sõnastatud sisu	Pätsi turbatootmisala laiendamine teenindusmaa piires.
Tegevuse kirjeldus, iseloomustus, eesmärk ja põhjendus	Käesoleva taotluse koostamise hetkeks on OÜ Inseneribüroo STEIGER poolt koostatud aruande (2026, töö nr 26/5479) alusel hinnatud Pätsi turbamaardla passiivse tarbevaru plokkide 7 ja 8 pT (osaliselt) ning 9 ja 10 pT (täielikult) ümber aktiivseks tarbevaruks. Plokkide varu kategooria ümberhindamise aluseks oli asjaolu, et need paiknevad Vanamõisa oja (KKR kood VEE1136701) kalda piiranguvööndis. Vanamõisa oja puhul on tegemist 1963 – 1966 a. Pätsi turbatootmisala kuivendamiseks rajatud kraaviga. Tulenevalt veeseaduse § 120 lõikest 1 ei laiene veekogu kaitsevööndis kaevandamise keeld maavara kaevandamise tõttu tekkinud tehisveekogu kaldale, mis asub maardlal, mäeeraldisel või selle teenindusmaal, kuni kaevandatud maa korrastamise kohustuse täidetuks tunnistamiseni MaaPS sätestatud korras. Käesoleva taotluse eesmärk on viia Pätsi turbatootmisala mäeeraldisel ja selle teenindusmaa piirid vastavusse Eesti Geoloogiateenistuse direktori 05.05.2026 korraldusega nr 13-5/26/69 ümber hinnatud ning maavarade registris arvele võetud aktiivse turba varu plokkidega 7 – 10 aT. Piiride korrigeerimise tulemusena hõlmab mäeeraldis kõiki Pätsi turbamaardla aktiivse tarbevaru plokkide, mis on vähemalt osaliselt olnud kasutusel ka varasema turbatootmise käigus. Lisaks taotletakse veeloa nr L.VV/331330 liitmist kaevandamisloaga, et koondada tegevuseks vajalikud õigused ühe keskkonnaloa alla. Luba kehtib kuni 27.12.2049. Keskkonnaloal nr L.VV/331330 on väljavoolude nr 1 ja 2 reostusnäitajate piirväärtus määratud ka KHT osas. Kuna luba väljastati 31.07.2018, kehtis selle väljaandmise ajal Vabariigi Valitsuse 29.11.2012 määrus nr 99 „Reovee puhastamise ning heit- ja sademevee suublasde juhtimise kohta esitatavad nõuded, heit- ja sademevee reostusnäitajate piirmäärad ning nende nõuete täitmise kontrollimise meetmed1“. Seetõttu oli KHT piirväärtus 125 mg/l. Alates 8.11.2019 kehtib keskkonnaministri määrus nr 61 „Nõuded reovee puhastamise ning heit-, sademe-, kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee suublasde juhtimise kohta, nõuetele vastavuse hindamise meetmed ning saasteainesisalduse piirväärtused1“. Määruse nr 61 § 7 lõigete 7 ja 8 kohaselt tuleb turbakaevandusest ärajuhitava sademeveele loaga kohustuslikult määrata piirväärtused üldlämmastiku, üldfosfori, heljumi-, naftasaaduste sisalduse ning biokeemilise hapnikutarbe (BHT7) kohta. KHT analüüsimine ei ole enam nõutav. Eeltoodust tulenevalt on KHT sisalduse määramise kohustus ära võetud, et viia luba kehtiva seadusandlusega kooskõlla. Täpsem teave on esitatud keskkonnaloa taotluse seletuskirjas.
Tegevusega kaasnedavad võivate keskkonnahäiringute (lõhn, müra, vibratsioon, tolm jne) kirjeldus	Pätsi turbatootmisala mäeeraldisel on turvast kaevandatud pikaajaliselt ning kõik võimalikud turba tootmisega kaasnevad mõjud on üldjoontes avaldunud. Käesoleva taotlusega kavandatud tegevuse käigus laiendatakse mõnevõrra tootmisala kuivendusvõrku, kuid kuna taotletava ala puhul on samuti tegemist varasemalt mõnevõrra kuivendatud maaga, siis ei ole kavandatava tegevusega ümbritsevale keskkonnale täiendavat olulist negatiivset mõju oodata. Turba tootmisega peamiselt kaasnevad keskkonnamõjud on seotud kuivendusvee eesvoolu juhtimisega, tootmisväljakute kuivendamisest tingitud mõjudega, turba tootmisel ning toodangu transpordil kasutatavate masinate tekitava müra ja tootmisega kaasneva tolmuga. Pätsi turbatootmisalal toimuva kaevandamistegevuse käigus ei teki olulist mõju vibratsiooni, valguse, soojuse, kiirguse ja lõhna osas ning neid käesolevas taotluses seega ei käsitleta. Looduskaitseliste andmete kohaselt ei paikne mäeeraldisel ega selle vahetus läheduses kaitstavaid loodusobjekte, Natura 2000 võrgustiku alasid ega kaitstavate liikide leiukohti. Täpsem teave on esitatud keskkonnaloa taotluse seletuskirjas.

Käitis/tegevuskoht

Nimetus	Pätsi turbatootmisala
Aadress	Pätsi turbaraba, Abja-Vanamõisa küla, Mulgi vald, Viljandi maakond
Territoriaalkood	8593
Katastritunnus(ed)	10501:002:0031, 10501:002:0041
Objekti L-EST97 koordinaadid	X: 6438457, Y: 577263
Käitise territoorium	Ruumikuju: 1 lahustükk. Puudutatud katastriüksused: Pätsi turbaraba (10501:002:0031), Pätsi turbatootmisala (10501:002:0041). Puudutatud veekogud: Laukasoo kraav (VEE1136704), Vanamõisa oja (VEE1136701).
Loa taotletav kehtivusaeg	Tähtajaline
Kehtivus aastates	
Alates	
Kuni	27.12.2049

Puudutatud kohalikud omavalitsused

KOV nimi	KOV EHAK kood
Mulgi vald, Viljandi maakond	0480

4.1. Veekasutuse ja veeheite üldkirjeldus

Vee erikasutusega mõjutatava ala/tegevuspiirkonna kirjeldus	Pätsi turbatootmisala paikneb Viljandi maakonna lõunaosas Mulgi vallas Abja-Vanamõisa külas, ligikaudu 30 km kaugusel Viljandi linnast edela suunas. Mäeeraldise teenindusmaa pindala on 94,79 ha, millest mäeeraldise pindala moodustab 72,54 ha. Turbatootmisala paikneb täielikult riigi omandis olevatel katastriüksustel Pätsi turbaraba (tunnus 10501:002:0031; 100% turbatööstusmaa) ja Pätsi turbatootmisala (tunnus 10501:002:0041; 100% turbatööstusmaa). Mäeeraldise lähialal paiknevad valdavalt maatulundusmaa sihtotstarbega kinnistud. Vahetult piirnevad Jäärja metskond 16 (tunnus 10501:002:0042), Pajutatsi (tunnus 10501:001:0179), Jäärja metskond 44 (tunnus 10501:002:0044), Kiivleärma (tunnus 10501:004:0009), Jäärja metskond 45 (tunnus 10501:002:0043), Suusi-Ennu (tunnus 10502:002:0540), Jaasi (tunnus 10502:002:0090) ja Sooar-Ennu (tunnus 10501:002:0630) katastriüksused. Lisaks piirneb turbatootmisala Kongs (tunnus 48001:001:0551) riigikaitsemaa sihtotstarbega katastriüksusega, millele on seatud ka riigipiiri kaitsevöönd laiusega 20 m (vid 2021-11-25R). Lähimad tiheasustusega asulad on Abja-Paluoja alevik, mis paikneb ligikaudu 4,1 km kaugusel kirde suunas, ning Mõisaküla linn, mis asub ligikaudu 5,8 km kaugusel lääne suunas. Lähimad majapidamised ja elamud paiknevad Pätsi turbatootmisalast ligikaudu 1,5 – 1,9 km kaugusel Pajumäe (tunnus 10501:002:0149) ja Albre (tunnus 10501:002:0460) kinnistutel. Pätsi turbatootmisalale pääseb riigimaanteelt nr 6 Valga–Uulu kõrvalmaantee nr 1050019 Abja–Laatre ning sealt edasi kruuskattega tee nr 1050084 Pätsi kaudu. Turbatootmisala teenindamiseks on rajatud juurdepääsuteed ning kuivendussüsteem, mida on vaja laiendada. Pätsi turbatootmisala kuivendussüsteemi eesvooluks on Lüütre oja (KKR kood VEE1136700). Mäeeraldise teenindusmaal paikneb tootmisalalt lähtuv Vanamõisa oja (KKR kood VEE1136701), mis on rajatud tootmisala kuivendamiseks. Lisaks lähtub alalt Laukasoo kraav (KKR kood VEE1136704). Laukasoo kraav suubub Tussu oja (KKR kood VEE1136703). Nimetatud kraavide kaudu juhitakse kuivendusveed Pätsi turbatootmisalalt Lüütre oja. Vanamõisa ojale on seatud kalda piiranguvöönd, kuid kuna selle puhul on tegemist 1963 – 1966 a. Pätsi turbatootmisala kuivendamiseks rajatud kraaviga, siis tulenevalt veeseaduse § 120 lõikest 1 ei laiene veekogu kaitsevööndis kaevandamise keeld maavara kaevandamise tõttu tekkinud tehiseveekogu kaldale, mis asub maardlal, mäeeraldisel või selle teenindusmaal, kuni kaevandatud maa korrastamise kohustuse täidetuks tunnistamiseni. Tootmisalast ligikaudu 130 m kaugusel põhjas paikneb maaparandusehitise PAJUMÄE TALU (MPS kood 6113670010040) reguleeriv võrk. Lisaks esineb lähiümbruses maaparandushoiu alasid, millest lähim jääb ligikaudu 140 m kaugusele mäeeraldise piirist. Looduskaitsete andmete kohaselt ei paikne mäeeraldisel ega selle vahetus läheduses kaitstavaid loodusobjekte, Natura 2000 võrgustiku alasid ega registreeritud kaitstavate liikide leiukohti. Taotletava Pätsi turbatootmisala mäeeraldisel ja selle teenindusmaal puuduvad teadaolevad looduskaitsete või muud olulised tehnilised kitsendused, mis takistaksid turba kaevandamist. Planeeringulises vaates paikneb ala üldplaneeringu maakasutuse alal. Lähialal paikneb rohevõrgustiku koridor ligikaudu 1 km kaugusel ning väärtuslik põllumajandusmaa ligikaudu 0,5 km kaugusel. Andmete kohaselt ei paikne ala tiheasustusalal ega detailplaneeringu kohustusega alal. Tehnovõrkudest paiknevad lähialal elektripaigaldised, sealhulgas keskpingeliinid, maakaablid, mastid ja alajaamad, mille kaitsevööndid jäävad lähimas kohas ligikaudu 45 – 70 m kaugusele mäeeraldisest. Muid olulisi tehnovõrkude kitsendusi ei ole. Kultuuripärandi objektidest paikneb lähialal pärandkultuuri objekt Lepakuru talukoht, mis asub ligikaudu 0,8 km kaugusel mäeeraldisest. Muinsuskaitsealuseid kultuurimälestisi ega registreeritud arheoloogipärandi objekte mäeeraldise teenindusmaal teadaolevalt ei esine.
Andmed kavandatava tegevusega mõjutatava pinnaveekogu/põhjaveekihi seisundi kohta	Geoloogilises läbilõikes saab välja eraldada soo- ja liustikusetete veekihi, mida eraldavaks veepidemeks on savikad järvesetted ning Aruküla lademe liivakividega seotud Aruküla veekiht. Turbalasundis esinev vesi on happelise reaktsiooniga (pH 4,5 – 5,5), väikese karedusega (alla 1 g/l), kõrge ammoniumioonide sisaldusega (kuni 7,5 mg/l). Veekiht toitub peamiselt sademeveest, veetase on iseoolse kuivendusega alandatud tootmis-väljakutel ligikaudu 0,5 m sügavusele maapinnast ning piirdekraavides ca 1,5 m maapinnast.
Vee erikasutuse asukoha veekogu, maa- ja/või ehitise valdust tõendavad dokumendid	Lisa 1: Maarendilepingu_muutmise_kokkulepe_nr_1__Patsi_turbaraba_Patsi_turbatootmisala_.asice

Teave vee erikasutusega seotud tehnoloogia ja tehnika kohta	Kuivendussüsteemi vesi juhitakse mäeeraldise lääneosast Vanamõisa oja ning idaosast Laukasoo kraavi kaudu Lüütre oja. Vastavalt varasematele uuringutele on eesvoole süvendamata võimalik turbalasundit isevoolsest kuivendada abs kõrgusele ~72,1 m. Väljakutel on võimalik isevoolsest kuivendada peaaegu kogu vahelagunenud turba kiht ning umbes pool hästilagunenud turba lasundist. Kogu lasundi kuivendamiseks tuleb vajadusel kasutusele võtta polderkuivendussüsteem. Keskkonnaameti maapõuebüroo on 04.12.2025 e-kirja põhjal konsulteerinud veeosakonnaga ning jõuti seisukohani, et antud juhul ei ole settetiikide rajamine kohustuslik, aga kui edaspidistes analüüsides esineb seiratavate näitajate osas piirnormide ületamisi, tuleb need siiski rajada. Juhul, kui settetiikide rajamine osutub vajalikuks, tuleb koostada vastav projekt. Eelnevast lähtuvalt ei ole käesoleva taotlusega settetiikide rajamist käsitletud.
Vee erikasutusega kaasneva võimaliku negatiivse mõju vähendamise meetmete kirjeldus	Juhul, kui seiretulemused ületavad sätestatud piirnorme, tuleb väljalaskudele rajata nõuetele vastavad settetiigid.
Muud taotluse vee eriosaga seonduvad lisadokumendid	Lisa 2: VELT_plaan.pdf
Kas tegevuseks on vaja planeeringut?	Ei

4.3. Saasteainete juhtimine suublasse sh heitveega, sademeveega, kaevandusveega, jahutusveega ja vesiviljeluses tekkiva veega

Väljalaskme jrk nr	1.							
Reoveepuhasti nimi								
Reoveepuhasti kood								
Väljalaskme nimi	Pätsi turbaraba vl nr 1							
Väljalaskme kood	VI113							
Väljalaskme tüüp	Sademevee väljalask							
Väljalaskme koordinaadid	X: 6438483, Y: 576805							
Suublasse juhtimise liik	Veekogusse juhtimine							
Taotletav vooluhulk suublasse juhtimiseks (m³)	Periood	I kvartal	II kvartal	III kvartal	IV kvartal	Aastas	Ööpäevas	Vooluhulga mõõtmise viis
	2026	17 916	17 916	17 916	17 916	71 664		Arvestuslik
Saaste- ja ohtliku aine prognoositav sisaldus ära juhitavas vees	Periood	Aine nimetus		Aine sisaldus		Ühik	Aine kogus t/kv	

Prognoositav sademevee vooluhulk (m³)	Periood	I kvartal	II kvartal	III kvartal	IV kvartal	Aastas	Ööpäevas		Vooluhulga mõõtmise viis		
	2026	17 916	17 916	17 916	17 916		71 663		Arvestuslik		
Saaste- ja ohtliku aine prognoositav sisaldus sademevees	Periood	Aine nimetus				Aine sisaldus		Ühik	Aine kogus t/kv		Aine kogus t/a
	2026	Üldlämmastik (Nüld)				45		mg/l			
	2026	Üldfosfor (Püld)				1		mg/l			
	2026	Heljum				40		mg/l			
	2026	Naftasaadused				5		mg/l			
	2026	Biokeemiline hapnikutarve (BHT7)				15		mg/l			

Väljalaskme seirepunkt	Seire tüüp	Koordinaadid	Analüüsitava näitaja nimetus	Seire aeg	Seire sagedus
	Üksikproov	X: 6438483, Y: 576805	Üldlämmastik (Nüld)		Üks kord poolaastas
	Üksikproov	X: 6438483, Y: 576805	Üldfosfor (Püld)		Üks kord poolaastas
	Üksikproov	X: 6438483, Y: 576805	Heljum		Üks kord poolaastas Üks kord poolaastas
	Üksikproov	X: 6438483, Y: 576805	Naftasaadused		Üks kord poolaastas
	Üksikproov	X: 6438483, Y: 576805	Biokeemiline hapnikutarve (BHT7)		Üks kord poolaastas

Suubla

Suubla nimetus	Vanamõisa oja
Suubla kood	VEE1136701
Pinnaveekogumi nimi	
Pinnaveekogumi kood	
Suublaks oleva pinnaveekogumi seisund	
Ohtlike ainete segunemiskiirkonna taotlus	
Ohtlike ainete segunemiskiirkonna projekt	

Heitvee juhtimisel pinnasesse

Pinnase iseloomustus	
Asukoha L-EST97 koordinaadid	
Immutusala pindala (ha)	
Põhjavee kaugus immutussügavusest (m)	
Põhjaveekihi kaitstus	

Suubla seirepunktid

Seire tüüp	Koordinaadid	Analüüsitava näitaja nimetus	Seire aeg	Seire sagedus

Väljalaskme jrk nr	2.
Reoveepuhasti nimi	
Reoveepuhasti kood	
Väljalaskme nimi	Pätsi turbaraba vl nr 2
Väljalaskme kood	VI114

Väljalaskme tüüp	Sademevee väljalask							
Väljalaskme koordinaadid	X: 6438400, Y: 577678							
Suublasse juhtimise liik	Veekogusse juhtimine							
Taotletav vooluhulk suublasse juhtimiseks (m³)	Periood	I kvartal	II kvartal	III kvartal	IV kvartal	Aastas	Ööpäevas	Vooluhulga mõõtmise viis
	2026	22 888	22 888	22 888	22 888	91 552		Arvestuslik
Saaste- ja ohtliku aine prognoositav sisaldus ära juhitava vee	Periood	Aine nimetus		Aine sisaldus		Ühik	Aine kogus t/kv	

Prognoositav sademevee vooluhulk (m³)	Periood	I kvartal	II kvartal	III kvartal	IV kvartal	Aastas	Ööpäevas		Vooluhulga mõõtmise viis		
	2026	22 888	22 888	22 888	22 888	91 553			Arvestuslik		
Saaste- ja ohtliku aine prognoositav sisaldus sademevees	Periood	Aine nimetus				Aine sisaldus		Ühik	Aine kogus t/kv		Aine kogus t/a
	2026	Üldlämmastik (Nüld)				45		mg/l			
	2026	Üldfosfor (Püld)				1		mg/l			
	2026	Heljum				40		mg/l			
	2026	Naftasaadused				5		mg/l			
	2026	Biokeemiline hapnikutarve (BHT7)				15		mg/l			

Väljalaskme seirepunkt	Seire tüüp	Koordinaadid	Analüüsitava näitaja nimetus	Seire aeg	Seire sagedus
	Üksikproov	X: 6438400, Y: 577678	Üldämmastik (Nüld)		Üks kord poolaastas
	Üksikproov	X: 6438400, Y: 577678	Üldfosfor (Püld)		Üks kord poolaastas
	Üksikproov	X: 6438400, Y: 577678	Heljum		Üks kord poolaastas
	Üksikproov	X: 6438400, Y: 577678	Naftasaadused		Üks kord poolaastas
	Üksikproov	X: 6438400, Y: 577678	Biokeemiline hapnikutarve (BHT7)		Üks kord poolaastas

Suubla

Suubla nimetus	Laukasoo kraav
Suubla kood	VEE1136704
Pinnaveekogumi nimi	
Pinnaveekogumi kood	
Suublaks oleva pinnaveekogumi seisund	
Ohtlike ainete segunemiskiirkonna taotlus	
Ohtlike ainete segunemiskiirkonna projekt	

Heitvee juhtimisel pinnasesse

Pinnase iseloomustus	
Asukoha L-EST97 koordinaadid	
Immutusala pindala (ha)	
Põhjavee kaugus immutussügavusest (m)	
Põhjaveekihi kaitstus	

Suubla seirepunktid

Seire tüüp	Koordinaadid	Analüüsitava näitaja nimetus	Seire aeg	Seire sagedus

6.1. Maavara kaevandamine

Maardlad

Maardla ja mäeeraldis

Jrk nr	1.
Mäeeraldis olek	olemasoleva muutmine
Registrikaardi nr	118
Maardla nimetus	Pätsi
Maardla osa nimetus	
Maardla põhimaavara	turvas
Mäeeraldis nimetus	Pätsi turbatootmisala
Mäeeraldisel on teenindusmaa	Jah
Mäeeraldis ruumikuju	Ruumikuju: 1 lahustükk.
Teenindusmaa ruumikuju	Ruumikuju: 1 lahustükk.
Mäeeraldis pindala (ha)	72.54
Käitise ehk mäeeraldis teenindusmaa pindala (ha)	94.79
Kaevandatava katendi kogus (tuh m³)	16
Kaevandatava mulla kogus (tuh m³)	0
Kaevandatud maavara kasutamise otstarve	aiandus, põllumajandus
Minimaalne tootmismahd aastas	

Keskmine tootmiskaht aastas	

Plokid

Nimetus	Kasutusala	Liik	Varu		
			Kogus	Ühik	Kuupäev
3 plokk	0201 - hästilagunenud turvas	aT - aktiivne tarbevaru	156.327	tuh t	31.03.2026
4 plokk	0202 - vähelagunenud turvas	aT - aktiivne tarbevaru	108.126	tuh t	31.03.2026
7 plokk	0201 - hästilagunenud turvas	aT - aktiivne tarbevaru	4.60	tuh t	31.03.2026
8 plokk	0202 - vähelagunenud turvas	aT - aktiivne tarbevaru	1.90	tuh t	31.03.2026
9 plokk	0201 - hästilagunenud turvas	aT - aktiivne tarbevaru	12	tuh t	31.03.2026
10 plokk	0202 - vähelagunenud turvas	aT - aktiivne tarbevaru	10	tuh t	31.03.2026
11 plokk	0201 - hästilagunenud turvas	aT - aktiivne tarbevaru	29.209	tuh t	31.03.2026
12 plokk	0202 - vähelagunenud turvas	aT - aktiivne tarbevaru	11.028	tuh t	31.03.2026

Tegevusala andmed

Jrk nr	Kasutusala	Maksimaalne aastane tootmiskaht		Kaevandatav varu	
		Kogus	Ühik	Kogus	Ühik
1.	0201 - hästilagunenud turvas	5	tuh t	176.136	tuh t
2.	0202 - vähelagunenud turvas	5	tuh t	131.054	tuh t

Geoloogilised uuringud

Jrk nr	1.
Geoloogilise uuringu loa omaja	Mulgi Turvas AS
Geoloogilise uuringu loa registreerimise number	VILM-037
Geoloogilise uuringu loa kehtivuse aeg	27.12.2049
Geoloogilise uuringu aruande nimetus	Pätsi turbamaardla passiivse tarbevaru plokkide 7 ja 8 pT osaline ning plokkide 9 ja 10 pT täielik ümberhindamine aktiivseks tarbevaruks
Geoloogiafondi number	-
Maavaravaru arvele võtmise otsuse number	13-5/26/69
Maavaravaru arvele võtmise otsuse kuupäev	05.05.2026

Kaevandatud maa korrastamine

Kaevandatud maa kasutamise otstarve	soo taastamine

6.2. Graafilised lisad ja lisadokumendid

Graafilised lisad

Keskkonnaloa mäeeraldise plaan	Lisa 3: Maeeraldise_plaan.pdf
Keskkonnaloa geoloogilised läbilõiked	Lisa 4: Geoloogilised_labiloiked.pdf
Keskkonnaloa korrastatud maa plaan	Lisa 5: Korrastatud_maa_plaan.pdf

Lisadokumendid

Taotluse juurde käiv seletuskiri	Lisa 6: Seletuskiri__KLT__Patsi_.asice
Üldgeoloogilise uurimistöö aruanne või geoloogilise uuringu aruanne	Lisa 7: Aruanne__UH__Patsi_.asice
GIS ja CAD failid	Lisa 8: piir_maeeraldis.dgn Lisa 9: piir_teenindusmaa.dgn Lisa 10: isojooned_lamam_EH.dgn

7. Teave keskkonnamõju hindamise eelhindangu andmiseks

Tegevuse täpsustus, füüsilised näitajad ning asjakohasel juhul lammutustööde kirjeldus	Pätsi turbatootmisalal on turba tootmiseks vajalik taristu suuremas osas varasema kaevandamise käigus välja ehitatud (kuivendusvõrk, teed). Tootmise laiendamiseks on vajalik turbatootmisala loodepoolse ala kuivendusvõrgu rajamine, mille tarbeks on Eesti Maaparandusprojekt koostanud tööprojekti. Tänapäevaks välja ehitamata alalt tuleb eemaldada ka sugekiht, mille maht keskmise paksuse 0,1 m korral on kuni ligikaudu 16 tuhat m³. Sugekihi puhul on tegemist loodusliku ning saastumata pinnasega/materjaliga, millele leitakse taristu rajamisel või hooldamisel kasutus ning eraldiseisvalt seda ei ladustata. Kuivendussüsteemi vesi juhitakse mäeeraldise lääneosast Vanamõisa oja ning idaosast Laukasoo kraavi kaudu Lüütre oja. Vastavalt varasematele uuringutele on eesvoole süvendamata võimalik turbalasundit isevoolselt kuivendada abs kõrgusele ~72,1 m. Väljakutel on võimalik isevoolselt kuivendada peaaegu kogu vahelagunenud turba kiht ning umbes pool hästilagunenud turba lasundist. Kogu lasundi kuivendamiseks tuleb vajadusel kasutusele võtta polderkuivendussüsteem. Turba tootmist jätkatakse Pätsi turbatootmisalal freesmeetodit rakendades. Freesmeetodil kaevandamise tootlikkus sõltub kaevandatava turbalasundi kuivamistingimustest ja kvaliteedist. Pätsi turbatootmisala keskmine saagikus jääb ligikaudu suurusjärku 600 m³/ha. Vahelagunenud turba puhul on freesitava kihi paksus keskmiselt 15 – 20 mm ning hästilagunenud turba korral keskmiselt 10 mm ühes tsükli. Tootmistsükkel koosneb turbakihi freesimisest õhukeste kihtidena, freesitud turba pööramisest, vallitamisest, kogumisest (kasutusel nii mehaanilised kui ka tsükloniga varustatud pneumaatilise koguja) ja aunatamiseks. Turvas aunatakse väljaku otstesse. Aunade kõrgus oleneb kasutatavatest masinatest, turbaliigist ja kogumishooaja kestvusest. Pärast kogutud turba aunatamist toimub turba laadimine veoautodele ja selle transportimine, vajadusel ladustatakse turvas vahelattu. Turba kaevandamisel loetakse tootmisperioodiks ajavahemikku mai keskpaigast kuni augusti lõpuni. Turba tootmisel lasundist välja tulevad kannud korjatakse kokku, kuivatatakse hunnikutes ja realiseeritakse tootena või kasutatakse tootmisalale rajatud taristu ehitamiseks ja/või hooldamiseks sarnaselt väljalasule rajatud settetiikide põhja koguneva heljumiga.

Tegevuse asukohta ja eeldatava mõjuala kirjeldus	Pätsi turbatootmisala paikneb Viljandi maakonna lõunaosas Mulgi vallas Abja-Vanamõisa külas, ligikaudu 30 km kaugusel Viljandi linnast edela suunas. Mäeeraldise teenindusmaa pindala on 94,79 ha, millest mäeeraldise pindala moodustab 72,54 ha. Turbatootmisala paikneb täielikult riigi omandis olevatel katastriüksustel Pätsi turbaraba (tunnus 10501:002:0031; 100% turbatööstusmaa) ja Pätsi turbatootmisala (tunnus 10501:002:0041; 100% turbatööstusmaa). Mäeeraldise lähialal paiknevad valdavalt maatulundusmaa sihtotstarbega kinnistud. Vahetult piirnevad Jäärja metskond 16 (tunnus 10501:002:0042), Pajutatsi (tunnus 10501:001:0179), Jäärja metskond 44 (tunnus 10501:002:0044), Kiivleärma (tunnus 10501:004:0009), Jäärja metskond 45 (tunnus 10501:002:0043), Suusi-Ennu (tunnus 10502:002:0540), Jaasi (tunnus 10502:002:0090) ja Sooaru-Ennu (tunnus 10501:002:0630) katastriüksused. Lisaks piirneb turbatootmisala Kongsi (tunnus 48001:001:0551) riigikaitsemaale sihtotstarbega katastriüksusega, millele on seatud ka riigipiiri kaitsevöönd laiusega 20 m (vid 2021-11-25R). Lähimad tiheasustusega asulad on Abja-Paluoja alevik, mis paikneb ligikaudu 4,1 km kaugusel kirde suunas, ning Mõisaküla linn, mis asub ligikaudu 5,8 km kaugusel lääne suunas. Lähimad majapidamised ja elamud paiknevad Pätsi turbatootmisalast ligikaudu 1,5 – 1,9 km kaugusel Pajumäe (tunnus 10501:002:0149) ja Albre (tunnus 10501:002:0460) kinnistutel. Pätsi turbatootmisalale pääseb riigimaanteelt nr 6 Valga–Uulu kõrvalmaantee nr 1050019 Abja–Laatre ning sealt edasi kruuskattega tee nr 1050084 Pätsi kaudu. Turbatootmisala teenindamiseks on rajatud juurdepääsuteed ning kuivendussüsteem, mida on vaja laiendada. Pätsi turbatootmisala kuivendussüsteemi eesvooluks on Lüütre oja (KKR kood VEE1136700). Mäeeraldise teenindusmaal paikneb tootmisalalt lähtuv Vanamõisa oja (KKR kood VEE1136701), mis on rajatud tootmisala kuivendamiseks. Lisaks lähtub alalt Laukasoo kraav (KKR kood VEE1136704). Laukasoo kraav suubub Tussu oja (KKR kood VEE1136703). Nimetatud kraavide kaudu juhitakse kuivendusveed Pätsi turbatootmisalalt Lüütre oja. Vanamõisa oja on seatud kalda piiranguvöönd, kuid kuna selle puhul on tegemist 1963 – 1966 a. Pätsi turbatootmisala kuivendamiseks rajatud kraaviga, siis tulenevalt veeseaduse § 120 lõikest 1 ei laiene veekogu kaitsevööndis kaevandamise keeld maavara kaevandamise tõttu tekkinud tehisveekogu kaldale, mis asub maardlal, mäeeraldisel või selle teenindusmaal, kuni kaevandatud maa korrastamise kohustuse täidetuks tunnistamiseni. Tootmisalast ligikaudu 130 m kaugusel põhjas paikneb maaparandusehitise PAJUMÄE TALU (MPS kood 6113670010040) reguleeriv võrk. Lisaks esineb lähiümbruses maaparandushoiu alasid, millest lähim jääb ligikaudu 140 m kaugusele mäeeraldise piirist. Looduskaitsete andmete kohaselt ei paikne mäeeraldisel ega selle vahetus läheduses kaitstavaid loodusobjekte, Natura 2000 võrgustiku alasid ega registreeritud kaitstavate liikide leiukohti. Taotletava Pätsi turbatootmisala mäeeraldisel ja selle teenindusmaal puuduvad teadaolevad looduskaitsete või muud olulised tehnilised kitsendused, mis takistaksid turba kaevandamist. Planeeringulises vaates paikneb ala üldplaneeringu maakasutuse alal. Lähialal paikneb rohevõrgustiku koridor ligikaudu 1 km kaugusel ning väärtuslik põllumajandusmaa ligikaudu 0,5 km kaugusel. Andmete kohaselt ei paikne ala tiheasustusalal ega detailplaneeringu kohustusega alal. Tehnovõrkudest paiknevad lähialal elektripaigaldised, sealhulgas keskpingeliinid, maakaablid, mastid ja alajaamad, mille kaitsevööndid jäävad lähimas kohas ligikaudu 45 – 70 m kaugusele mäeeraldisest. Muid olulisi tehnovõrkude kitsendusi ei ole. Kultuuripärandi objektidest paikneb lähialal pärandkultuuri objekt Lepakuru talukoht, mis asub ligikaudu 0,8 km kaugusel mäeeraldisest. Muinsuskaitsealuseid kultuurimälestisi ega registreeritud arheoloogiapärandi objekte mäeeraldise teenindusmaal teadaolevalt ei esine. Täpsem teave keskkonnamõju hindamise eelhinnangu andmiseks on esitatud taotluse seletuskirjas.

Tegevusega oluliselt mõjutatavate keskkonnanelementide kirjeldus	Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) kohaselt ei ole turba kaevandamine väiksemal kui 150 hektari suurusel alal olulise keskkonnamõjuga tegevus. Taotletava mäeeraldise teenindusmaa pindala on 94,79 ha, sh mäeeraldis pindalaga 72,54 ha. Pätsi turbatootmisala mäeeraldisel on turvast kaevandatud pikaajaliselt ning kõik võimalikud turba tootmisega kaasnevad mõjud on üldjoontes avaldunud. Käesoleva taotlusega kavandatud tegevuse käigus laiendatakse mõnevõrra tootmisala kuivendusvõrku, kuid kuna taotletava ala puhul on samuti tegemist varasemalt mõnevõrra kuivendatud maaga, siis ei ole kavandatava tegevusega ümbritsevale keskkonnale täiendavat olulist negatiivset mõju oodata. Turba tootmisega peamiselt kaasnevad keskkonnamõjud on seotud kuivendusvee eesvoolu juhtimisega, tootmisväljakute kuivendamisest tingitud mõjudega, turba tootmisel ning toodangu transpordil kasutatavate masinate tekitava müra ja tootmisega kaasneva tolmu. Pätsi turbatootmisalal toimuva kaevandamistegevuse käigus ei teki olulist mõju vibratsiooni, valguse, soojuse, kiirguse ja lõhna osas ning neid käesolevas taotluses seega ei käsitleta. Looduskaitseliste andmete kohaselt ei paikne mäeeraldisel ega selle vahetus läheduses kaitstavaid loodusobjekte, Natura 2000 võrgustiku alasid ega kaitstavate liikide leiukohti. Täpsem teave keskkonnamõju hindamise eelhinnangu andmiseks on esitatud taotluse seletuskirjas.

Teave kavandatava tegevusega eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju kohta	Turbakihi kaevandamine ja selleks tehtavad ettevalmistustööd toimuvad kõik ülemises surveta vee kihis (pinnaseveekihis). Kasuliku kihi (hästi- ja vähelagunenud turvas) all on savid, liivad, liivsavid, aleuriidid, mis moodustavad turbaraba aluse vettpidava osa. Seega turba tootmisega seotud tegevused ei riku veepidet ega mõjuta turbakihi all olevat põhjaveekihti. Kavandatava tegevusega seega müra piirnorme ei ületata. Lisaks, kuna tegemist on olemasoleva tootmisalaga, kus eelpool kirjeldatud müra juba eksisteerib, siis mõju suurus oluliselt ei muutu. Lisaks mürale tekib turba kaevandamise tööprotsessidel ka osakeste (tolm) heide. Turbatolmu eraldumine sõltub ilmastikutingimustest ehk tuule tugevusest ja sademetest, tootmisprotsessist, turba niiskusest, lagunemisastmest ja tolmuosakeste hulgast. Metoodikast lähtuvate arvutuste puhul ei ületata Pätsi turbatootmisalal kaevandamise jätkamisel keskkonnaministri 14.12.2016. aasta määrusega nr 67 kehtestatud tahkete osakeste künniskogust 1 t/a ning õhusaasteloa taotlemine ei ole vajalik. Turba tootmisel võib masinate ja seadmete töötamisel pinnasesse ja/või pinnasevette sattuda õli ja/või määrdaineid. Pinnasevesi võib omakorda kanda reostuse kuivenduskraavidesse ja sealt edasi eesvoolu. See aga võib mõjutada oluliselt eesvoolu kvaliteeti ja seeläbi sealt elustikku, aga ka piirkonna joogi ja tarbevee kvaliteeti. Seepärast on oluline valmidus ära hoida või äärmisel juhul kiiresti likvideerida tootmisalal tekkinud reostus. Remondi- ja hooldustöid tuleb siiski teha hooldusplatsil. Sellega välditakse lekete tekkimist tootmisterritooriumil. Kui avariileke toimub masinate töötamisel tootmisalal, siis tuleb pinnasesse imunud leke kiiresti koristada, toimetada kas hooldusplatsile või kohe edasi litsentseeritud jäätmehoiulasse. Looduskaitseandmete kohaselt ei paikne mäeeraldisel ega selle vahetus läheduses kaitstavaid loodusobjekte, Natura 2000 võrgustiku alasid ega kaitstavate liikide leiukohti. Lähim Natura 2000 koosseisu kuuluv ala (Kariste järve loodusala, EELIS kood RAH0000269) jääb enam kui 6 km kaugusele. Arvestades kaugust, vahepealseid maastikke ning kavandatava tegevuse ehk turba kaevandamise iseloomu, ei ole mõju Natura kaitse-eesmärkidele tõenäoline. Turba kaevandamine kuulub tuleohtliku ning freesturba esmatöötlemine tule- ja plahvatusohtliku tootmise tuleohuklassi, seega tuleb jälgida rangelt tuleohutuse eeskirju turbatootmisalal ja selle lähiümbruses. Võimaliku tulekahju kustutamiseks on Pätsi turbatootmisalal kustutusvee varu olemas, rajatud on tuletõrje veevõtukohad ning täiendavalt on tootmisalal üks tulekustutusvee varuga mahuti, mis on varustatud pumbaga. Kuivendamise tulemusel toimuvad olulised muutused tootmisala ümbritseva ala taimekattes, millest lähtuvalt võib teha järeldused, et on toimunud vastavad muutused ka mullastiku tingimustes juure sügavuse tasandil. Üldine trend kuivenduse järgselt on mõningane puude kasvu intensiivistumine, ka võivad rabade kuivenduse käigus asenduda alale laiema ökoloogilise amplituudiga metsasamblad. Pätsi turbatootmisalal on turvast kaevandatud alates ca 1950-ndatest, ulatuslik kuivendusvõrk on rajatud hiljemalt 1966-daks aastaks, seega on seal aastakümnete jooksul tekkinud teatud tasakaal looduskeskonna ja tootmisest põhjustatud häiringute vahel. Suuremad loomad ja linnud hoiavad mäetööde alast eemale seal toimuva inimtegevuse ja müra tõttu, seega hoiuvad nad nende jaoks võimalikust ohu tsoonist. Avatud liikumiseks on neil piisavalt ruumi tootmisala ümber. Nii roomajatele kui ka kahepaiksetele mõjub kaevandustööde käigus eelkõige võimalik masinate mootoritest tekkiv mõningane vibratsioon. Kokkuvõtvalt võib öelda, et kaevandamise jätkamine Pätsi turbatootmisalal täiendavat olulist mõju taimestikule ja loomastikule ei tekita. Ala, kuhu mäeeraldist laiendatakse, on varasema tegevuse käigus osaliselt kuivendatud ning sellest juba mõjutatud. Kaevandamisjäätmekäitluse mõistes ei teki. Kaevandaja on teadlik, et juhul, kui tegevuse käigus selgub, et kaevandamisjäätmekäitluseks on kohustus esitada ka kaevandamisjäätmekava. Täpsem teave keskkonnamõju hindamise eelhindangu andmiseks on esitatud taotluse seletuskirjas.

Kavandatava tegevuse erisused ja meetmed	Tootmisalalt kuivendusvee suublasse juhtimine on korraldatud vastavalt vee erikasutusloale nr L.VV/331330, mis soovitakse käesoleva taotlusega liita koos maapõue osaga ühe keskkonnala alla. Kuivendusvesi juhitakse eesvoolu läbi tootmisalale rajatud kogujakraavide ning läbi nendele moodustatud kahe väljalaskme (koodid VI113 ja VI114). Pätsi turbatootmisala kuivendusvee väljalaskudele ei ole varasema turbatootmise käigus settetiike rajatud. Viimane heljumi sisalduse ületamine tuvastati 28.08.2022 tehtud analüüsil (Pätsi turbaraba vl nr 2, VI114 puhul). Arvestades, et tegelikkuses ei ole KHT analüüsimine enam nõutav, toimus viimane heljumi piinormi ületamine üle kolme aastat tagasi. Seetõttu tuleb kindlasti jätkata väljajuhitava vee seiramist ja analüüside jälgimist, et selgitada, kas edaspidi ületusi esineb või mitte. Keskkonnaameti maapõuebüroo on 04.12.2025 e-kirja põhjal konsulteerinud veeosakonnaga ning jõuti seisukohani, et antud juhul ei ole settetiikide rajamine kohustuslik, aga kui edaspidistes analüüsides esineb seirataivate näitajate osas piinormide ületamisi, tuleb need siiski rajada. Juhul, kui settetiikide rajamine osutub vajalikuks, tuleb koostada vastav projekt. Eelnevast lähtuvalt ei ole käesoleva taotlusega settetiikide rajamist käsitletud. Täpsem teave keskkonnamõju hindamise eelhinnangu andmiseks on esitatud taotluse seletuskirjas.

8. Taotluse lisad

Nimetus	Manus
Allkirjastatud graafilised lisad	Lisa 11: Graafilised_lisad.asice